

FOLK OG LAND

FEIDAR MELAND
NEDRE HOLMEST. 2
STAVANGER 59

NR. 16 — 13. ÅRGANG

LØRDAG 13. JUNI 1964

LØSSALG 1 krone

Striden om den amerikanske historiker Hoggan

NOEN BETRAKTNINGER FOR FOLK OG LAND AV EN TYSK KORRESPONDENT

Også i den norske dagspresse, som lydig gjengir «His Masters Voice», har striden i Tyskland omkring den amerikanske historiker Hoggan, som frikjenner Tyskland og Hitler for eneskylden for annen verdenskrig, vakt drabelig gjenklang med mere og mindre hysterisk biklang. Det kan kanskje derfor være av interesse å få tingene satt på sin rette plass. En tysk korrespondent skriver følgende til oss:

De siste uker har i Vest-tyskland stått i en amerikansk historikers tegn. En amerikansk historiker, som hvis man skal tro vår presse, er helt ukjent i Amerika. Det kan komme av at hans bok hittil ikke er utkommet i USA. Den tyske utgave foreligger derimot alt i 5. opplag, noe som er helt usedvanlig for et vitenskapelig verk og under hensyntagen til den høye pris.

Det usedvanlige viste seg imidlertid også i reaksjonen til den tyske offentlige mening, eller skal vi kanskje heller si «den offentliggjorte mening». For her viste seg påny det godt smurte samarbeide av alle meningsdannende organer, fra de politiske partier over «uavhengige» aviser og tidsskrifter til radio og fjernsyn. På Goebbels tid snakket man nok om «Sprachregelung», men estersom vi er en demokratisk stat, så er det jo pressefrihet i Tyskland. Derfor kan det jo ikke foregå noen presse-dirigering, selvom det ser slik ut.

Det usedvanlige viste seg imidlertid også i de vitenskapelige diskusjonsmetoder: Man forla den nemlig fra universitetene og de lærde forsamlinger til gaten. Fagforeningene kalte sine medlemmer frem til demonstrasjoner mot en vitenskapelig bok!

PROFESSOR HOGGAN

Boken heter «Der erzwungene Krieg» og dens forfatter David Leslie Hoggan tilhører den amerikanske revisjonistiske historieskrivnings skole. Verket skal ihøst også utkomme i USA, på Devin-Adair-forlaget i New York under titlen «When peaceful Revision fails. The origin of World War II». Det er å vente at den også vil hvirvle opp støv i USA, så det kan være på sin plass med en nærmere omtale.

Det skal ikke her regnes opp noen innholdsfortegnelse, dertil mangler det plass. For boken er med nesten 900 sider, med over 30 sider anmerkninger og over 50 sider litteraturhenvisninger et av de mest utførlige arbeider om utbruddet av annen verdenskrig. Mange enkeltheter interesserer bare historikerne, men den politiske betydning ligger i at Hoggan tar avstand fra tesen om den tyske eneskyld for utbruddet av 2. verdenskrig.

Dette måtte virke så meget mere alarmerende som den britiske historiker A. J. P. Taylor i sin bok «The Origins of the Second World War» (London 1961) var kommet til samme resultat. Omfattende forskning i USA hadde dessuten klarlagt president Roosevelts rolle ved USA's inntreden i krigen.

Det kan være vanskelig å forstå for en utlending hvorfor akkurat tyskerne reagerer slik. Enhver tysker burde jo være glad over slike forskningsresultater! Men den som undrer seg over det, kjenner ikke forholdene i Tyskland. Hele etterkrigs politikken både i Tyskland og overfor Tyskland står og faller nemlig med tesen om den tyske eneskyld for 2. verdenskrig!

Efter Roosevelt-Stalin koalisjonens seier hører det til den politiske trosbekjennelse at det tyske rike med forsett fikk istand annen verdenskrig. På det støtter alle krigs- og etterkrigstidens forholdsregler seg, såsom Morgenthauplanen, oppdelingen av Tyskland, utdrivingen av 12 millioner tyskere fra Øst-Tyskland, demilitariserings- og omskoleringspolitikken. Hvis det nå fremgår at Tyskland ikke hadde eneskylden, så bortfaller den moralske rettferdiggjørelse av alle disse forholdsregler.

Det ville også kunne ha uhyre innenpolitiske følger. For da fantes det ikke lenger «gode» og «slette» tyskere og dermed ville monopolet til

Hors de Combat:

Fra kulturfronten

II.

Litteraturens skjebnetime

Mens dette skrives hengerslags, gjennomslittige påskudd store plakater over byens bokhandlervinduer og forkynder at her foregår et «bokscred». «Et mammutsalg av nedsatte bøker». Aldri har det i litteraturens annaler forekommet noe lignende, forkynder avisene.

Man behøver ikke å ha megen fantasi for å forestille seg at bak dette «skred» står en forsamling mere eller mindre vettskremte forleggere. Det hender også at en av dem ikke kan dy seg, men offentlig må lutte sin forargelse og fortvilelse over at folk ikke gidder å lese lenger, og i stedet kveld etter kveld sitter som en samling døvstumme foran TV-skjermen for å bli behørig påvirket av den statlige propaganda.

Vi for vår del har ingen grunn til å synes synd på forleggerne som med alle

har undertrykket forfatterne fra de diskriminertes krets og omhyggelig passet på at ikke noe måtte komme frem som kunde opplyse publikum om de faktiske forhold istedetfor det forløyete propagandabilde man holder opp til daglig beskuelse. Nå må man imidlertid ikke være blind for at forleggerne er små menn som folk flest — de tør simpelthen ikke handle annerledes. Det er ikke til å unngå at av og til kommer sannheten frem som da en forlegger utbrøt til en av de forfulgte forfattere: «Hva tror De avisene vil si hvis vi trykker Deres bok? De vil hudflette oss». Avisene, de utrettelige hetsere og forfølgere, er det altså som i virkeligheten leder forlagene. Også de har jo sine svin på skogen og må utrettelig dritt

Fort. side 6

Hysteriet brer seg i den dirigerte tyske presse

Ukebadet «Vi menn» yder sitt trofaste og ukenlige bidrag til gangsterlitteraturen

Fort. s. 8

133

RELATOR:

Oss portvakter imellom

Atter en aften er noen av våre kunstnere og intellektuelle kommet sammen.

Det er en pause i samtalen. Da er det en som ser undersøkende på de andre. Så tar han ordet:

— Det hender at når jeg forviller meg inn i bygningen til et større industrikoncern så slår det meg at det er noe underlig kjent over den ærbødige, dukknakkede dørvakten. Hvem kan det være . . . ? Nei, det er ikke mulig . . . Jo, det er mulig. Det er jo en sanger som tidligere har feiret triumfer på operascenen og i konsertsalen. Eller det kan være en som har gjort en glimrende innsats på andre felter innen kunsten. Nå står han på sin livsaften bukkende i en trekkfull dør.

Det er en av de forfulgte som nå står på den plass de «gode» unner ham.

— Er det virkelig deg? spør jeg.

Han ser på meg. Alderen har nok satt sine spor, men hans blikk er like klart som i de unge år.

Ja, svarer han, nå står jeg her som en annen St. Peter. Det er bare det at klientellet derinne neppe er av den kvalitet at jeg fortjener akkurat den betegnelsen.

— Men allikevel . . . dette er da virkelig for galt.

— Hvorfor det? En må jo leve. Etter krigen har jeg effektivt vært stengt ute fra mitt fag, og nå . . . Nå er jeg blitt for gammel selv om jeg ennå har et par år igjen til jeg oppnår alderstrygd. Det gjelder bare å gjøre sitt beste ut av alt.

Han tilkaster en forbipasserende et par muntre ord og får svar i samme tone. Det er tydelig at den gamle kunstner er populær.

Da jeg forlater ham tenker jeg: Bevares vel for noen gode tapere vi er. Hvor jeg beundrer disse våre ypperlige kunstnere som sliter sammen til et nødtøftig levebrød ved dårlig betalte oversettelser i obscure forlag, ved tilfeldig korrekturlesning, ved små kontorjobber eller . . . ja, som dørvakter. Men de er kunstnere, de er fylt av den kunstart hvis tro dyrkere de har vært gjennom en menneskealder. Hva koster det ikke å måtte ofre den, hvilke sjelelige påkjenninger har de ikke måttet gå gjennom. Nå står de hver i sin port, lutret og herdet, og kanskje også større som mennesker.

Men de andre, de «gode», forfølgerne, hva så med dem? **Bad winners** er de. Det er som om den store «seieren» har fremkalt det aller verste i dem. Hva sier ikke Strindberg? «Menneske-

ne äro inte födde onda. Det er livet som gör dom onda». Livet, i dette tilfellet den store sjansen til å kunne trampe på andre, føle seg bedre.

Nå må man ikke glemme at kunstnere er langt mere følsomme enn andre mennesker, mange av dem er overfølsomme. Motgangen, forfølgelsene, rammer dem hårdere enn andre. Alt går sterkere inn på dem. Den rå brutaliteten fra de «gode» side setter merker de aldri kan bli kvitt. Husk at anerkjennelse er for en kunstner livets brød. Og nå blir han systematisk nedvurdert, oversett, glemt. Han tilhører de levende døde, de som ikke omtales i noen avis og som ikke tåles i såkalt godt selskap. Hva koster ikke slikt! Hvor mange av våre kunstnere har det ikke bragt i graven?

Jeg tenker på maleren O., skuespiller T., forfatteren H., tegneren C., operasangerne A. og W., radiokåsøren S., fiolinisten J., skuespilleren og forfatteren H., teatersjef B., teatermalerne E. og Z., lyrikeren S. Og mange andre. Dikteren sier «Ei døde hefte på livets reise». Mon det er slik? Det burde ikke være det for de andre, de «gode», som har så stor en skyld i de ufattelige ulykker de har bragt over sine landsmenn. Man griper seg ofte i å spørre seg selv: Har de da intet hjerte? Har de bare en stor stenklump derinne i brystet? Det ser ofte slik ut. Selvsagt finnes det varmhjertede og ærlige mennesker også, men de har ikke turdet — eller kunnet — med autoritet tre opp mot hetserne.

Vær hilset I tapre portvakter! Dere er store nok til å følge et annet dikterord: «Noen må begynne med å tilgi». Det er ikke dere som har tapt, det er tvertimot **dere som er seierherrene.**

A/L Folk og Land

I henhold til aksjelovens bestemmelser i § 133 ble A/L Folk og Land på andelsmøte 22. mai omdannet til A/S Folk og Land.

De tidligere andelseiere går dermed over til å bli aksjonærer. En har imidlertid ikke funnet grunn til å skifte ut de tidligere andelsbrev. De blir å betrakte som aksjebrev i A/S Folk og Land og andelshaverne bes selv å endre i teksten «Andelsbrev til «Aksjebrev», «Andelslaget» til «Aksjeselskapet», «andel» til «aksje» og «andelsbrev» til «aksjebrev». Videre bes passusen «Registrert ved Oslo Handelsregister 22.

Se opp!

I Fok og Land 16. mai 1964 skriver K. N.: «Nasjonal Samling må vi ha». — «Vi» betyr antagelig vi norske statsborgere, som er forurettet ved det såkalte rettsoppgjør med landssvikkerne. I den betydning blir det brukt i nedenforstående linjer.

Oppreisning og erstatning er **noget**, som vi har rett til. Det er ikke **noget**, som vi ber om. Det er **noget**, som vi forlanger. Og det er **noget**, som de nuværende stortingsrepresentanter ikke vil gi oss.

Vi må derfor henvende oss til det rettsinn som ganske sikkert adskillige andre norske menn og kvinner er i besiddelse av.

Med dette rettsinn kommer vi ikke i kontakt derved at vi melder oss inn i eller stemmer med et av de for tiden eksisterende politiske partier i landet. Vi må danne vårt eget. Og vi må sørge for at der i enhver henseende kommer til å stå respekt av det. I den utstrekning, hvori hver enkelt av oss handler respektabelt, vil også vårt parti bli respektert.

Hvis vi aldri gir oss og våre etterfølgere aldri gir seg, er vår seier sikker.

Christian Bekker.

Hver sin sorg

Også kommunistbladet FRIHETEN har sine sorger og bekymringer skjont det jo i motsetning til for eksempel oss aksepteres i det gode selskap. Bladet synes det ikke gjøres nok stas av 8. mai og mener at den er ærlig verd en sang fordi den «ble det åpne vitnemålet på den sterke samlingen av folket vårt som skjedde under okkupasjonen, på kampfelleskapet som hadde skapt den store **folkefronten mot fascistmen.**» Det er ikke sikkert alle de gode patriotjessingene liker å bli minnet om deltagelsen i denne kommunistiske folkefronten, for tidene skifter jo. Ellers er det godt sagt dette om samlingen «som skjedde under okkupasjonen», for da den startet var det ganske andre folk kommunistene tilbød seg å samarbeide med enn de de endte sammen med da Sovjet var kommet over på den andre siden. Vi skal ikke være så ufine å nevne hvem det var. Men det begynner utrolig nok på f.!

mai 1958» strøket, idet selskapet nå vil bli registrert påny.

Nye andeler eller aksjer kan heretter ikke tegnes, men ved henvendelse til Forbundet for Sosial Oppreisning vil dette kunne overlates aksjer til interessenter til den nominelle pris, kr. 100,— pr. aksje.

Villfarelse?

I «Verdens Gang» for 20. mars undres en eller annen av redaksjonen over det ubegripelige i at passive medlemmer av Nasjonal Samling ikke forsto at de ytet fienden bistand. Hertil er det for det første å bemerke at etter de norske statsmaktens kapitulasjon den 10. juni 1940 var tyskerne i lovens forstand ikke lenger fiender, men okkupanter.

Mange av Nasjonal Samlings medlemmer bodde såpass avsides at de praktisk talt ikke hverken så eller talte med noen tyskere under hele krigen, så deres bistand måtte vel da nærmest være av abstrakt eller moralsk karakter. De fleste medlemmer av Nasjonal Samling hadde forøvrig svært lite med tyskerne å gjøre. Lederne måtte jo når de fikk henvendelser fra gode nordmenn om at deres nærstående var arrestert kontakte det tyske politiet eller Reichskommisars representant for å få vite årsaken, og det merkelige hendte at noen ble frigitt.

Men alle de som mot god betaling arbeidet for tyskerne ytet ikke også de en slags bistand? Og hvor ble det av Helge Krog's «6. kolonne»? Enn avisene? Skulle ikke hele «krigsfortjenesten» inndras? Er det like ubegripelig hvorfor bøkene ble ned-satt?

Ubegripelig var det i 1945 for oss å se hvordan hatet forvandlet ganske alminnelige mennesker og hvordan journalister og andre la an på å hisse til hat mot tyskerne og mot medlemmer av Nasjonal Samling. I gamle dager var det en æressak å behandle en slagen motstander med ridderlighet. I 1945 var det ikke bare det 8. bud som ble suspendert. All gammel norsk rett og internasjonalt lov ble trådt under fot.

Så ser vi da også resultatet. En verden i redsel og gru. Alle frykter alle. Med nerveberoligende midler og prestelig syndsforlatelse prøver man å holde det gående, men det gir ingen varig bedring.

Menneskebarna har alltid frydet seg over egen makt og guddommelighet, men sta-

Kristne Venner

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — **Kristne Venner** møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær.

Møtetid: kl. 19,30.

P. gr. av ferie ikke møter i juli og august. Første møte til høsten 4. september.

dig misbrukt. makten og måtte ta følgene.

Fred og frihet var målet. Vanviddets verden ble resultatet. Der gis nemlig bare en veg til fred og frihet: Sannhet og rettferdighet. Statens prester ber hver søndag om nåde over sine syndige hoder, men det fører ikke frem. Så lenge statens myndigheter og de som vakt skulle være stikker sannheten under en stol eller trår den under føtter, må folket bære følgene og de går som sol og regn ut over både rettferdige og urettferdige.

Folket vet ikke sin arme råd. Men så er det sagt at for den som banker på skal det lukkes opp. Den som av hele sin hu søker sannheten finner nøklene. Det er ikke nødvendig å gå tilbake til de gamle profeter. Også vår tid har menn som «taler Roma midt imot». Det skulle ikke være nødvendig å nevne navn, men la meg allikevel nevne ett siden det er en kirkens mann: **Prost Hedem.**

RKF.

Om Anders Lange og avisen «A-B-C»

Herr redaktør.

De skriver i Deres avis for 2/5 følgende: «Bladet (d.v.s. A.B.C.) er som kjent en slags avlegger av Anders Langes hundebrev»

Til dette tillater jeg meg å bemerke følgende:

Jeg benytter Anders Lange som skribent i min avis, da jeg beundrer hans trang til redelighet i det politiske liv og hans mot til å hevde sine egne, selvstendige standpunkter.

Da han også er særdeles godt kjent blant norsk ungdom, som jeg forsøker å nå gjennom min avis, og er litt av et «trekkplaster», er det ganske selvfølgelig at jeg ber ham skrive for meg.

Dessuten er jeg også enig med ham i de aller fleste av hans politiske standpunkter, likesom jeg også er tilhenger av Barry Goldwater og den amerikanske forfatterinnen og filosofen Ayn Rand.

Men fra dette til å si at min avis er en slags avlegger av Anders Langes hundebrev er et drøyt sprang som intet har med sannheten å gjøre.

A.B.C. er et fritt og selvstendig organ, kanskje mer enn de aller fleste andre aviser her i landet. Avisen både redigeres og utgives helt og holdent av undertegnede — alene.

Sverre Martin Gunnerud.

Redaktør og utgiver av avisen A.B.C.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

Sant folkestyre

Dagens partipolitiske makthavere ynder å fremstille seg som demokratiets varme venner og forsvarere, mens vi som soknet til Nasjonal Samling er de onde «nazister» som vil folkestyret tillivs.

Denne høyst forvrengte fremstilling av det faktiske forhold har gått i den store uopplyste masse som søt melk i katta, og er blitt alminnelig akseptert fordi det har vært dosert år ut og år inn i så å si all trykt skrift i dette land, i kringkasting og i fjernsyn.

Disse bakvaskere av bevegelsen Nasjonal Samling kan ikke henvise til bevegelsens program, for det inneholder absolutt intet som går et virkelig folkestyre for nær. Det de vanligvis påberoper seg er dels noe som absolutt intet har med saken å gjøre, nemlig Hitlers forhold til folkestyret i Tyskland, og dels hva dermed henger sammen, nemlig forholdene i Norge under den tyske okkupasjon.

Hva dette siste angår, så burde det vel stå klart selv for mindre opplyste, at etter at administrasjonsrådsfolkene ved hjelp av den tyske Wehrmacht hadde fått fjernet Quisling som den siste opprettholder av norsk suverenitet i det Norge som tyskerne hadde rykket inn i, så var det okkuperte Norge i henhold til folkerettens bestemmelser undergitt tysk okkupasjonsstyre. Og det gjaldt naturligvis enten det dreiet seg om den tyske direkte utøvende makt eller om de norske menn som deltok i administrasjonen i tur og orden: administrasjonsrådet, de kommissariske statsråder under Terbovens ledelse, eller Quislings regjering fra februar 1942 av. Ingen av disse norske instanser hadde noen anledning eller mulighet til å markere sitt standpunkt for eller mot et folkestyre, for det lot seg overhodet ikke praktisere under den foreliggende situasjon. Den tyske okkupasjonsmakt hadde hverken vilje eller folkerettslig adgang til å velte sitt ansvar for ro og orden over på norsk folkestyre, og heller ikke de norske myndigheter som fikk sine instruksjoner fra okkupasjonsmakten, hadde da slik adgang. I så henseende var det ingen annen forskjell på administrasjonsrådet og Quislings regjering enn at Quisling hele tiden forsøkte å bringe Norge ut av dette nedverdiggende forhold ved å komme til en ordening med Tyskland som gjengav Norge den suverenitet som administrasjonsrådet berøvet landet.

En kan altså ikke bedømme Nasjonal Samlings normale innstilling til folkestyret ut fra det som skjedde under okkupasjonstiden. Da var man nødt til å søke å gjøre det best mulige ut av forholdene i den utstrekning okkupasjonsmakten aksepterte det, og de midlertidige foranstaltninger som ble truffet var naturligvis heller ikke noen «omstyrtelse av forfatningen med ulovlige midler».

Vi som fortsatt representerer det syn partiet Nasjonal Samling hadde, skal altså ha oss frabedt å bli fremstillet som motstandere av folkestyre. Det er snarere slik at det er vi som er de virkelige forsvarere av det i en tid da det er forrådt og sviktet av alle de partipolitikere som taler så høyt om de sørgelige rester av Grunnloven fra 1814.

For hvorledes er disse orddemokraters forhold til folkestyret og det virkelige demokrati?

Det har to kjente ikke-«nazister» nylig uttalt seg om, den statsbelønnede forfatter Arnulf Øverland og den gamle, høyt respekterte overlege Johan Scharffenberg. Deres ord lar intet tilbake å ønske i tydelighet. Den første betegnet Stortinget som en antidemokratisk institusjon og krevet referendum innført, altså et virkelig folkestyre uten partipolitiske mellommenn. Overlege Scharffenberg skriver i en artikkel nylig i MORGENBLADET at «siden (riksret-

E. I. Hambros O. K.:

avkledning av
rettsoppgjøret

Man kan virkelig gjøre funn i et stortingsreferat! Hva sier leserne om professor Hambros strip-tease av rettsoppgjøret i Stortinget 24. april 1964:

Jeg bad om ordet i denne sene time på grunn av et direkte spørsmål fra representanten Borten.

Jeg vil gjerne understreke at jeg ikke i mitt innlegg tok standpunkt til om det var riktig eller om det var galt det som ble gjort med straffelovens anvendelse umiddelbart etter frigjøringen. Jeg sa at den gang ble det ansett for nødvendig å anvende lovene med tilbakevirkende kraft, og jeg la til at forklaringen på dette var at man mente, særlig hjemme i Norge, men også de norske myndigheter i utlandet, at vi den gang ikke hadde tilstrekkelige straffebud for å kunne ramme alle dem som burde rammes på den måte de burde bli rammet. Og det ble ansett for et rettferdskrav å ha lover som kunne anvendes, og det ble ansett som en selvfølge at disse lover måtte kunne anvendes på hele krigstiden. Jeg gav denne objektive fremstilling.

ten i 1969) har jeg alltid ansett partivesenet som et nødvendig onde og vært kritisk innstillet mot den parlamentariske statsskikk. Jeg ønsker revisjon av grunnloven, navnlig ved innførelse av folkeavstemning».

Partipolitikere vil ikke gi fra seg makten til folket og motsetter seg innførelse av referendum, som de motsetter seg alle andre tiltak til sikring av et virkelig folkestyre.

Nasjonal Samling var og er enig i det syn Øverland og Scharffenberg har gitt uttrykk for, men i motsetning

Statsminister Krustjovs besøk

En rekke såkalte fremtredende menn har protestert mot Krustjovs besøk i Norge. Samtidig med at de forteller oss at vi skal være høflige, så fornærmer de selv Russlands statsminister så godt de kan.

Disse herrer sier seg å kjempe for demokratiet mot diktaturet. Det er ikke sant. Disse herrer står i tjeneste hos folk som har to mål — ett offisielt og ett hemmelig.

I 1945 da Hitler var død og «diktaturet» var dødt sammen med ham, så rakte Tysklands nye statssjef grossadmiral Dönitz frem sin hånd til forsoning med «Demokratiet».

Hadde «Demokratiet» motatt den fremstrakte hånd, så hadde Tyskland idag vært et samlet og demokratisk land. Russland og kommunismen hadde ikke vært noen fare i det hele tatt. Vi hadde ikke hatt noe Berlinproblem. Vi hadde heller ikke hatt noe Krustsjov-besøk.

Men «Demokratiet» kjempet ikke for demokratiet. Det kjempet for et hemmelig mål, derfor avslø det den fremstrakte hånd; derfor delte «Demokratiet» Tyskland.

Derfor satte det igang Nürnbergprosess og «landsvikerprosess».

Derfor lot det norske «Demokrati» russerne få lov å «befri» Finnmark, og derfor ropte «Demokratiet» lenge leve Stalin.

Fordi «Demokratiet» også i Norge bærer demokrati i sin munn, men kjemper for noe annet, så var det villig til å sette det norske folk inn i kampen mot «Diktaturet» i Tyskland.

Hvis Haakon den 7. hadde mobilisert den 5. april 1940, og forsvart Norge mot England, så hadde Norge kunnet bevare sitt demokrati, akkurat som Sverige, under hele krigen. Vi hadde sluppet Sachsenhausen og Nacht und Nebel. Vi hadde sluppet Illebu, og tusen av forbitrede NS-folk.

Men fordi «Demokratiet» ikke kjempet for demokrati-

til Scharffenberg mener vi ikke at partidiktaturet er et nødvendig onde. Det bør tvertimot være et aktverdig politisk mål å gjeninnføre folkestyret ved å avskaffe partiuvesenet. I en moderne tid finnes det mere skikkede former for statsstyre enn partidiktatur, for eksempel en kombinasjon av korporatisme og folkeavstemninger.

et, fikk vi alt dette.

Nu hisser «Demokratiet» til kamp mot «Diktaturet» igjen. Nu når det for Norges vedkommende er forsent, skal Norge settes inn i en kamp som bare kan ødelegge Norge. Det er mulig at «Demokratiet» i Amerika kan vinne. Men Norge går til grunne. Den som elsker «Demokratiet», må hate Norge. Den som elsker Norge må hate «Demokratiet».

I 1940 tenkte Quisling på Norge, og det norske folks skjebne. Han er blitt dømt som landssviker. Kong Haakon reiste fra sitt folk og overlot det til Gestapo. Han er blitt «Demokratiet»s helt.

I 1937 ble Hitler beskyldt for å ville ta verdensherredømmet på tross av at Tyskland har størrelse som en knapp på globusen og hverken hadde bensin eller stål. I 1938 ble Hitler erklært for å være antisemitt, og Polen ble innbilt at de tyske tanks var av papp.

I 1939 erklærte England Tyskland krig.

I 1963 ble Russland beskyldt for å ville ta verdensherredømmet og derfor måtte Amerika ruste opp av all makt for å holde tritt.

I 1964 blir Krustsjov beskyldt for å være antisemitt, og det norske folk blir fortalt at Russland er Amerika langt underlegen i styrke.

Hva kommer i 1965?

La oss tenke på Norge og det norske folks skjebne, og ikke følge paroler fra «Demokratiet» med den dobbelte bunn.

O. K.

Folk og Land i juli

Som vanlig de siste år utkommer FOLK OG LAND ikke i juli måned. Siste nummer før sommerferien kommer lørdag 27. juni og første nummer igjen etter ferien 1. august.

Kontorene holdes også stengt fra og med 30. juni til 30. juli, men post vil bli hentet og ekspedert i nødvendig utstrekning.

Vi ønsker våre lesere en god ferie og tillater oss også å minne om innbetaling av bladpengene for 2. halvår der hvor dette ikke alt er gjort.

Forbundets kontorer

holdes i ferien stengt fra og med 30. juni til 30. juli. Post vil imidlertid bli hentet og ekspedert i nødvendig utstrekning.

Med frontkjemperne på østfronten

Små historier fortalt for FOLK OG LAND av legionær nr. 3761 Svendsen

9. KRONSTADT

Festningen Kronstadt der ute i den botniske bukt behersket hele avsnittet vårt. Med langtrekkende kanoner kunne den brolegge stillingene våre. Med felttelefon ble ilden ledet fra de russiske stillinger rett foran oss.

Det ble besluttet å kappe ledningene og å bringe inn fanger, som kunne røpe nærmere enkeltheter om festningen.

Den norske bataljon overtok denne oppgave. Snart gikk forberedelsene for fulle muggen.

Til å begynne med kom det ordre til alle kompaniene om å avgi gode skiløpere. Egentlig er jeg slett ingen god skiløper. Riktignok slet jeg ut mine første tønnestaver allerede 6 år gammel. Jeg husker ennå da far oppdaget at hans sønn hadde laget ski av regnvannstønnen og snesmeltingen kom og alt vannet rant inn i hønsehuset. Herregud hvor øm jeg ble i enden den dagen. Min eneste trøst var at far måtte ha armen i bind etterpå. Siden den gang er det med blandede følelser jeg går på ski. Men da Torstein og Dukken meldte seg, var det ikke annet å gjøre for meg heller. Jeg lot meg stille opp.

Av en eller annen grunn kom ikke Dukken med. Da det ble alvor befant Torstein og jeg oss blant de 17 utvalgte. Dukken var meget fornærmet, og svor hevn, som om vi kunne noe for det. Han ønsket oss ikke engang god tur, og det skjønt jeg hjertens gjerne skulle ha byttet med ham.

Det gikk som det måtte gå. Det er alltid de små tykke som må bære byrdene. Dermed er det bevist at de store folk vanligvis ikke er «store», men at de små tykke vanligvis er «store». Jeg kan naturligvis ikke bevise det første, men det trengs heller ikke så lenge det ikke er bragt noe motbevis.

Men små folk, med antydning til mave, at de er store, det kan jeg bevise. Napoleon, Churchill og — — Eller er det noen som bestrider det?

Samene kaller det pulk, det er en slede som ser ut som et tredjedels appelsinskall. Akkurat et slikt best var det jeg måtte slepe bak mine ikke få kilo.

Da troppsjefen så ansiktet mitt, spurte han: «Jansen, du setter opp et ansikt som en banket hund. Er det noe iveien med deg?»

Alltid når jeg kan gjøre noe godt for meg selv, så blir jeg svak. Jeg kunne ikke velte denne byrde over på mine kamerater! Kanskje var det også feighet, men det vil jeg aldri medgi. Jeg skjøv brystkassen frem og svarte: «Nei, hvorledes det? Det er ikke noe iveien med meg, slett ikke!»

Om ikke annet, så kunne jeg fra tid til annen hvile ut på sleden vår. Torstein må ha hatt et usedvanlig lyst øyeblikk, for han hadde forstått hva det var iveien. Et par kraftige tak med stavene og han gled opp ved siden av meg. «Sleng hit en taustump — jeg trekker med — det er for tungt for en. Det går bedre med to!»

Han var en flott fyr. Vi gled videre ved siden av hverandre, bak oss ble pul-

ken slengt hit og dit etter som vi skjøv oss forover med stavene! For første gang hadde værfroskene gitt oss en riktig melding. Det ville bli en mørk natt. Tykke, grå skyer hang i horisonten.

Hver var beskjeftiget med sine egne tanker, vi sa ikke et ord. Bare knirkingen av skiene i sneen var å høre.

Snart hadde vi nådd det sted ved bredden hvor våre ledsagere forlot oss — og ønsket oss lykke til med foretandet.

Foran oss lå Den botniske bukt, is- og sneflaten forsvant som en hvit luftning et eller annet sted derborte — den fløt sammen med himlem i nattmørket.

De 17 skygger løste seg fra fastlandet med lang avstand mellom hver. Foran oss kunne Torstein og jeg såvidt skimte skyggen av forgjengeren. «Herregud, for et tempo de legger iveri med. Vil de gå fra oss?» — «Så har vi da håp om å finne hjem igjen alene også!» — «Du, hvis det går galt med deg, får jeg kompasset ditt da?» — «Ja, og hvis det går galt med deg, får jeg gi deg et spark bak da?» — «Hvordan det?» — «Det går slett ikke galt med meg!» — «Men kanskje med meg, slik at du kan få tingene mine!» — «Vi er fine kamerater — hva? Egentlig burde vi være takknemlige for at vi lever fremdeles. Det høres så lett ut dette å dø for fedrelandet, men det er vanskelig å dø. Hvis denne kampen var meningsløs, så — Meningsløs er den ikke selv om vi skulle tape denne krigen. Kampen mot den kommunistiske ideologi rettferdiggjør innsatsen vår selvom våre egne landsmenn ikke forstår det nå.» — «De vil komme til å gjøre det engang. Det kan gå tyve år eller tredve, men en dag vil de måtte anerkjenne vår offergang.» — «Offergang — er ikke det litt svulstig!» — «Ingen — ikke engang Ivan kan bestride at vi står her frivillig — eller på ski, gjerne for meg — og at vi er rede til å sette livet inn. Ellers ville vi sitte hjemme idag begge to.» — «Vi må skynde oss ellers mister vi virkelig de andre av syne!» — «Ser du noe?»

«Nei, bare sne!» — «Vi må snart passere de første øyene, de ligger tett ved land.» — «Hvorledes har russerne kunnet holde dem?» — «Fordi de tyske krigsskib ikke kommer forbi Kronstadt — og dessuten har øyene artilleridekning fra Kronstadt.»

«Forsiktig!» Torstein hadde nesten løpt inn i en isblokk som stakk frem. Et øyeblikk så det ut som om

«Hvorledes føler De Dem, herr Heldenstern? Alt bedre?» spør

«Ja, naturligvis! Du kan få enda flere. Jeg må bare underskrive dem. Bring mannen hit i mellomtiden, hva?»

Martin nikker og forlater hurtig rummet. Vil han underskrive? Legitimasjonen for den gamle Pecha var jo alt underskrevet, ikke sant? Og så spurte han ikke engang hvem legitimasjonene var for —

«Hvorledes føler De Dem, herr Heldenstern? Alt bedre?» spør

OLGA BARÉNYI:

75

Dødsdans i Prag

En roman om pragerrevolusjonens dager i 1945

Martin slentret bak bardisken, bøyer seg og slår med en bitte liten gullhammer istykket i isbeholderen. Russerne er ennå ikke være en vanlig partisan, for fonerte med tidligere? Det kunne ikke være en vanlig partison, for de måtte møte opp hos ham etter ordre. Men han krøp formelig på alle fire, stadig bare dette «da, da», uten motsigelser, nesten engstelig. Hvorfor har han ikke sagt meg hvem det var? Fordi Reumann akkurat kom? Emil mistror meg, det er sikkert. Og likevel har han engasjert Pecha og Reumann til sin tjeneste i mitt nærvær. Og hvorfor vil han så plutselig ta med seg Helena? Først trengte han jo absolutt et privatfengsel i mitt hus. Nå har han tydeligvis slått opp sitt hovedkvarter annetsteds. Når man imidlertid mistror noen og likevel ikke har noen hemmeligheter for ham, så kan angjeldende bare —

Han kaster et stykke is i whiskyen sin og ser på hvorledes kantene i drikken hurtig glatter seg ut. Det er noe mere som klarer. Emil har oppgitt kampen med ham. Men med hvem oppgir Emil kampen? Bare med en — død. Angjeldende er alt så godt som død. I det minste for Emil. Men stemmer dette regnestykke? Er det ikke bar de spente nerver som foregjøgler ham noe umulig? Man burde stille ham på prøve.

«Jeg må avbryte den vittige tausheten deres. Før jeg henter herr Heldenstern — kunne du Emil gi meg — la oss si ti slike kort som de den gamle konen fikk av deg?»

«Ja, naturligvis! Du kan få enda flere. Jeg må bare underskrive dem. Bring mannen hit i mellomtiden, hva?»

Martin nikker og forlater hurtig rummet. Vil han underskrive? Legitimasjonen for den gamle Pecha var jo alt underskrevet, ikke sant? Og så spurte han ikke engang hvem legitimasjonene var for —

«Hvorledes føler De Dem, herr Heldenstern? Alt bedre?» spør

han høflig, da han vender tilbake med den unge jødiske musiker. «Deres svigerinne vil se Dem. Her — gjennom denne dør, vær så god!»

Helena troner ikke lenger på bardisken, hun sitter dydig i lenestolen ved skrivebordet. Emil hver ikke engang hodet og skriver videre. Ludvig Heldenstern blir stående ved døren. Ingen viser lyst til å snakke først.

Plutselig ringer telefonen. Emil løfter hånden, men Martin er alt ved apparatet.

«Er det deg?»

Det er Ninas stemme. Uvilkarlig ser Martin sint på bildet hennes. Hva vil hun? Vende angren- de tilbake eller lage en ny skandale?

«Ja», sier han kort.

«Er du alene? Hvis ikke, så svar ikke og legg mikrofonen på. Jeg vil ringe opp igjen senere.»

Martin legger mikrofonen på. «Det var en dame, men vi har mer enn nok damer her.»

Emil gjør ingen bemerkning og viser ingen nysgjerrighet. Han vet at damer ofte ringer til Martin. Han har sikkert ikke kjent igjen Ninas stemme, hun snakket meget sakte.

«Ta dog plass, herr Heldenstern! Denne herre er en meget god venn av meg, han vil slett ikke forstyrre oss. Først og fremst, Deres frue er her. Straks De har snakket med Deres svigerinne vil jeg bringe Dem til henne.»

Det han får vite av Ludvig Heldenstern og Helena Reumann ville under andre omstendigheter vært både godt og viktig. Nå er imidlertid bare det viktig, at Emil har svindlet ham. Han har ikke underskrevet legitimasjonene, de var alt underskrevet. Bare datoen føyet han til. 9. mai 1945. Punktumet bak tallet 5 hadde en snirkel som så ut som en skrått nedovergående «n». Alle ti legitimasjoner har den samme snirkel.

Emils bil ruller gjennom den mørke allé. Den slu Helena har tatt Ludvig Heldenstern med, for den fattigste trenger, som hun sa,

Forts. side 6

PAK i stilling ved Finskebukta

(Forts. s. 6)

Hva pressen ikke refererte:

Landssvikdebatten i Stortinget

VED ALEXANDER LANGE

III.

LARS RAMNDAL

Ramndal: Eg trur ikkje ein kan seia om nokon av dei lovane som vart lagde fram av regjeringa i London, at dei gjekk i dei skuldgeivne — dei sakgeivne — sin disfavor.

For formannen i justiskomiteen fra 1945, herr Lars Ramndal (v), Rogaland, synes som man vil se ikke kjennskap og vurdering bygget på historiske fakta, — Grundlov eller straffelover pr. 9. 4. 1940 å ha forstyrrt hans skråriskerhet i stortingsdebattene i årevis om dette tema, heller ikke nu sist den 24. april 1964. Som så mange andre politiske konjunkturryttere klynget han seg fortsatt ufortrødet til «landssvik»-klisjeene, uansett ca. 80 fremstående norske kvinner og menns klare og offentlige påvisninger av syndebukkslaktnings samfunnsfarlighet og åpenbare lovstridighet. Har dømmekraften lidt under at herr Ramndal ble avsatt som ordfører m.m. på Mosterøy i 1941, fengslet 25. april 1944 og satt i Bergs interneringsleir til 8. mai 1945?

Herr Ramndals pompøse måte å tale om dette emne som han ikke synes å kjenne noe spesielt til — er imponerende —. Men vi antar at han blir mer tankefull hvis han greier å lese innenat sin høyt besungne ordfører for justiskomiteens flertall, herr Edvard Hambro's siste replikk i debatten med den skarpe og utvetydige avsløring av den av politiske grunner begåtte historiske og retslige svindel, og ulovligheter mot hittil vergeløse i det såkalte rettsoppgjør. Se Hambros sensasjonelle setninger annetsteds i bladet.

Ingen av oss som på linje med innsiktsfulle og tapre nordmenn i den annen leir — har kjempet for oppklaring og korreksjon av disse uhyrligheter — kunne ha drømt om herr Hambro's utvetydige erkjennelser av de foretatte lovbrudd, for-

vanskninger og derav følgende overgrep — på et så tidlig tidspunkt som anno Domini 1964. *

Ifølge stortingets referat uttalte Lars Ramndal blandt annet:

— Det er et spørsmål som også har kome inn i ordskiftet no, om ikkje så sterkt som tidlegare, og det gjeld sjølve lovgjevinga i okkupasjonstida — lovgjevinga i London. Det spørsmålet gjorde ordføreren for saka så god greie for at eg berre skal koma med nokre tilleggsmerknader.

Det som er sagt i tilrådinga frå justisnemnda om landssviklova — innst. O. I. for 1947 — har vore sitert til overflod. I den tilrådinga gav justisnemnda uttrykk for sitt syn, og det heiter her:

«Nemnda meiner, at når det gjeld dei materiellrettslege andsvars- og straffespørsmåla, hadde lovverket frå tida fyre krigen vore vel brukande og fullt ut tenlegt til grunnlag for rettsoppgjøret. Straffeboda i strl. kap. 8 og 9, og § 330 attåt krigsartiklane i den militære straffelova råkar visseleg alle eller dei aller fleste tilfelle av landssvikgjerningar som gjekk for seg i krigstida. Og i strl. § 58 er det lovheimel for mildare domar i dei tilfelle då den vanlege strafferauma i landsvikparagrafane kunne verka urimeleg».

Lenger nede heiter det:

«Og når nemnda ser på saka no — med den røynsle og etterpåklokskap som tida har gjeve — er ho kome til den mening at det hadde vore likso greidt for ettertida og for rettsoppgjøret i dag um straffe- og ansvarsparagrafane frå 15. desember 1944 hadde vore uskrivne».

Det står eg ved framleis av di eg veit at straffelova av 1902 dekkjer alle dei tilfelle av landssvikgjerningar som gjekk føre seg, og har alle dei reglar som det var naudsynt å bruka i rettsoppgjøret. Men ein må kanskje seia at det for så vidt var taktisk klokt at vi fekk

LARS AASGARD

landssviklova — altså først landssvikanordninga og seinare landssviklova — for i og med at lova låg på bordet framfor folket, fekk dei vita at slik såg både regjeringa i London og storparten av det norsk folk på rettsoppgjøret. Ein tok då under oppgjøret til med å døma etter dei lover som var gjevne i samsvar med Grunnlova etter Høgsteretts avgjerd og etter Elverum-fullmakta. Då vi i 1947 hadde framme spørsmålet om å få ei landssviklov, var det alt gått så lang tid at det ikkje var anna råd enn å fullføra oppgjøret etter dei same liner. Det førte med seg at tilvisingane under domane til dei ulike føresegne i straffelova kanskje ikkje vart så fullstendige og så klare og avgjerande som dei burde ha vore. Dersom ein ikkje hadde fått landssvikanordninga først og seinare landssviklova, er det til dømes ei føresegn i § 330 i straffelova som det kunne ha vore svært aktuelt å nytta når det galdt dei såkalla passive medlemmer — dersom ein i det heile skal godta det uttrykket. Eg er samd med «FOLK OG LAND» i at ein ikkje bør setja eit skilje her, men uttrykket vert no brukt. Føresegna i § 330 hadde her vore like god som liknande føresegner i landssviklova. — Eg trur ikkje ein kan seia om nokon av dei lovene som vart lagde fram av regjeringa i London, at dei gjekk i dei skuldgeivne — dei sakgeivne — sin disfavor. Dei vart heller gjevne med tanke på å gjera rettsoppgjøret lettare og rimelegare for dei enn å gjera det verre og tyngre.

*

DOMMERNE DØMTE ETTER STORTINGETS ORDRE!

Reidar Strømdahl, (A) Vestfold, medlem av Justiskomiteens flertall, ser folkets rettsbevissthet — og da altså ikke den skrevne og gyldige lov — som grunnlag for oppgjøret. Rettsvesenet utførte desuten utelukkende ordre fra Stortinget!

Stortingsmann, mangeårig formann i Skoger arbeiderparti, Strømdahl uttalte bl. a.:

— Folkets rettsbevissthet er jo et skiftende begrep. For min del er jeg ikke i tvil om at de lover Stortinget i sin tid vedtok, og rettsaksjoner myndighetene satte i verk med hjemmel i disse lover, var i samsvar med folkets rettsbevissthet, og jeg tror også at den noe mildere bedømmelse domstolene etter hvert kom fram til, er blitt forstått og akseptert av folkets store flertall.

Forts. side 7

Amerikanerne nektet Hess en blomsterbukett på 70årsdagen!

Nå overstiger umenneskeligheten mot vergeløse og knekkede krigsfanger alle grenser

EVANGELISCHES JOHANNESSTIFT

BERLIN-SPANDAU — Gärtnerei —

Gegründet 1858 durch Johana Maria Wichom

Firma

Christian Lang

Gärtnerei

7990 Friedrichshafen
Karlstraße 33

Berlin 20, 28. April 1964

Beiliegend bitten wir Ihnen leider Ihren Fleurop-Auftrag Nr. 290 vom 20. 4. 1964 zurückgeben. Die Blumenspende für Herrn R. Hess, Alliiertes Militärgefängnis, wurde unserem Boten nicht abgenommen.

Kochschutzevoll

L. Lang

L. Lang

L. Lang

TELEFON-SAMMEL-NR. 1111

FOTODRUCK BERLIN-WEST 100 • BEIEMER BANK A.G. DEFTA 10, LICHTO 100 • BANK FOR HANDEL UND INDUSTRIE, DEFTA 10, HONTO 100

Skrivet fra Berlin-Spandau-gartneriet

Fra en tysk medarbeider har vi fått en rystende beretning om moderne amerikansk barbari og hjerteløs ondskap. Det dreier seg om den såkalte «Fredens fange» Rudolf Hess, som de allierte nå har holdt innesperret siden han i 1941 foretok sin dristige flyvning til England for å forsøke å redde freden. Etter seierherrenes «rettergang» i Nürnberg, hvor Hess ble idømt livsvarig fengsel for «forbrytelser mot freden», har han sittet i Spandau-fengslet i Vest-Berlin, hvor de fire okkupasjonsmakter skiftes om å stille vaktmannskap. Når det gjelder denne årelange ondskap mot vergeløse og knekkede krigsfanger, så later det til at samarbeidet mellom vestmaktene og Sovjet går aldeles utmerket. I Spandau-fengslet sitter nå foruten Hess bare Baldur v. Schirach og Speer.

Som meddelt i FOLK OG LAND fylte Rudolf Hess 26. april 70 år og i den anled-

ning hadde noen venner fra Kreis Tettngang-Friedrichshafen samlet sammen penger til en blomsterhilsen. Den ble via FLEUROP sendt fra et lokalt gartneri til gartneriet Evangelisches Johannesstift i Berlin-Spandau.

Vennene i Friedrichshafen var av den oppfatning at den amerikanske militærmakt, som på det tidspunkt hadde vaktene i Spandaufengslet ved denne anledning ville gi bevis på sin meget lovpriste humanitet. Men der tok de feil, som den gjengitte fotokopi av skriv fra Spandaugartneriet viser. Det lyder i oversettelse:

«Vedlagt må vi dessverre returnere Deres Fleurop-oppdrag nr. 290 av 20/4 1964. Blomstergaven til herr R. Hess, Det allierte militærfengsel, ble nektet tatt imot fra vårt bud».

Blomstene og lykkønsningene ble så videresendt til fru Hess.

Vi tillater oss å betvile at bevoktningsmannskapene fra

Forts. s. 8.

«Fredens fange», fotografert i fengselsgården gjennom telelinse

Med frontkjemperne —

(Forts. fra s. 4)

pulken vår skulle velte. — «Tenk om maskingeværet faller ut!» — «Tøys, det ligger fastsurret i et ullteppe».

«For min skyld kunne Ivanene godt være kommunister, men hvorfor skal vi også være det på død og liv? Hvorfor angrep de Finland? Som skandinav har jeg rett til å forsvare mitt utvidede hjem som Ivanene har overfalt, også her i Russland!» — «Jeg synes — —»

«Ro der bak!» Fra mann til mann gikk ordren bakover. Foran oss dukket det frem skyggeaktige konturer. Vi hadde nådd øyene.

«Ikke en lyd må høres!» Helst ville vi ha krøpet under snedekket da vi forsiktig gled forbi befestningene. Håpet vårt var at Ivan allerminst ventet oss her mellom sine egne befestninger. Knirkingen av skiene og krasingen fra stavene lød for våre ører som om et godstog rullet forbi. Meter for meter gled vi forbi. Spenningen fikk oss til å glemme at vi fremdeles slepte sleden bak oss. Øyene forsvant bak oss i mørket — vi var forbi. Troppsjeften samlet oss etter en halv times forløp.

«Nå, løs på Kronstadt!» — «Men først vil vi hvile noen minutter — Er alle skibindinger i orden? Er det noen som har vanskeligheter? Ikke, godt!»

Da vi satte iveri igjen, hengt vi geværene over den andre skulderen. Men ingen meldte seg frivillig til å trekke pulken, så Torstein og jeg fortsatte med det. Da det ikke meldte seg noen etter nok en time, ble det for meget for Torstein. Han slapp tauet og løp forover. Hva han sa vet jeg ikke, men det førte til resultater, for to mann skar ut av løypa og ventet på oss. «Avløsning!» — «Det var sannelig på tide!» — «Vi skal overta et maskingevær» — «Maskingevær? Ja, naturligvis — med slede!» sa Torstein.

Vi slapp ganske enkelt og gikk videre. Vi lot oss ikke snyte! De to hadde ikke noe annet å gjøre enn å ta fatt.

«Hvorfor sleper vi med oss en slede?» — «Til en fange!» Time etter time gled vi videre, de hvite forsvinningsdrakter løste seg opp i intet på noen meters avstand.

Et eller annet sted der fremme måtte det føre en telefonlinje over isen til Leningrad. Vi hadde lagt merke til hvorledes Ivanene i mørkningen gikk ut på isen bak Kanonerskiverfeltet. Begynte veien til Kronstadt her?

Det var denne forbindelseslinjen som var målet vårt. Dit ville vi. Plutselig ble Torstein stående. «Du, det er skygger der fremme!» —

Dødsdansen —

(Forts. fra s. 4)

nå trøst og pleie. Han skal iallfall være hos henne så lenge inntil rumlen med russerne er forbi. Det er ikke annet for Emil å gjøre enn å godta denne beskjedne og slett ikke besværlige besøker i Helenas nye leilighet. Kanskje det til og med passet ham godt, for folk er nå alle sammen sykkelig mistenksomme. Når de ser en stakkars syk jøde i villaen vil de ikke tro det er noe spionasjenett der.

DEN SISTE DAG

Ikke før er bilen ute av porten, som lukker seg automatisk bak den, så iler Martin til kjøkkenet. Richard sitter våken ved bordet og røker. Papagøyen sitter rett overfor ham på stollen og sover.

«For at jeg ikke skal glemme det, sjef», begynner Richard. — «Folkene forteller at det sitter en tysk pike høyt oppe i tårnet på Theynkirken ved Altstädter Ring og skyter derfra. Angivelig skal hun vært blitt forrykt, men slikt noe kan ikke akkurat være forrykhet, mener jeg. Man har sett på henne med kikkert, hun knaller ned enhver som forsøker å komme opp stigen til henne. Men nå kommer det an på hvor meget ammunisjon hun har og hvor lenge hun kan holde ut ennu uten søvn. Når hun sovner inn vil man naturligvis ordne opp med henne. Å tenke seg at torsdag hadde jeg ingen andre bekymringer enn å kunne skaffe meg sigaretter på svartebørsen — er det noe nytt, sjef?»

«Meget Richard.»
«Når skal vi smugle de tyske barna over grensen?»

«Aldri, Richard.»
«Hvorfor det? Har fyren ikke holdt ord?»

«Jeg skal fortelle deg alt senere. Nå trenger vi et kjøretøy straks. Likvognen din kan vi ikke bruke denne gang, den er alt kjent.»

«Vil De stikke av, sjef? Nå da russerne — —»

«Richard, du må bringe den syke, søsteren, sigøynerinnen og de to barna over den østerrikske grense. Tror du deg til det?»

«Javel, men russerne — —»

«Russerne kommer nordfra og østfra, og ved Budapest er demarkasjonslinjen, der står amerikanerne. Vi trenger en bil, tenk deg om hurtig, klokken er nesten to alt!»

Telefonen, som står i et veggskap, surrer sagte. Martin trykker på den gule knappen under dreiskiven og tar mikrofonen av.

Det er Nina igjen. En ny Nina. Forstyrret, usikker og som jaget. Hun snakker et forferdelig kaudervelsk av russisk, tsjekkisk, tysk og fransk. — «Er du alene

Hytte ønskes leiet

14 dager i tiden mellom 15. juni og 15. august. Ring Oslo 56 48 85 — eller skriv til Orvar Sæther, Huitfeldts gt. 10 III, Oslo.

I morgentimene nådde vi uantastet det reddende fastland.

Fra kulturfronten - -

(Forts. fra s. 1)

ve hets i håp om derved å tåkelegge sin krigsførtid. Kfr. Løberg.

Det er også på andre måter ille at forleggerne så systematisk har latt seg undertrykke av litteraturanmelderne. Nå kommer straffen for at de har vist så lite mot og selvstendighet og at de ustanselig har bøyet kne for presseguden Baal. Jeg sikter til at bokanmelderne faktisk har drevet norsk litteratur til å bli mere og mere uleselig. Hvem gidde å pløye gjennom disse tykke bind som fra første til siste side er proppfull av såkalt «sjeleanalyse», en pen omskrivning av umodent eller ufordøelig tåkeprat og snikk-snakk? Kom med en sterk og handlingsmettet roman til en forlegger og han vil oppgitt slå ut med hendene: «Det går ikke. Anmelderne vil slakte den». Og en eller

nå? Har den vemmelige kremmeren gått alt? Advarte han deg? Nei, naturligvis ikke, han har alltid vært en jammerlig egoist. Du stolte imidlertid på ham, du har alltid stolt på de uriktige og aldri på meg! Du må straks forlate huset! Eller nei, helst ikke ennu — jo, gå straks! Pjeruskin er her. Du vet da, major Pjeruskin fra NKVD. Gud, naturligvis vet du det, du kjenner ham jo fra Moskva! Og sammen med ham noen offiserer, nu er de fulle alle sammen. Pjeruskin har på seg en skjorte, jeg sier deg, ikke engang en tiger ville røre ved denne stinkende, skitne fillen. Vær ikke sint, jeg vil jo gjøre alt godt igjen, det er derfor jeg ringer! Jeg vet jo ikke engang hvor jeg egentlig er. Det må være i Dejwitz, tror jeg. Altså, jeg ble så opphisset fordi du fornærmet meg slik, der i sanatoriet — hvorledes går det forresten med den tyske kvinnen? Har hun alt fått barnet? Nå vil du imidlertid ikke kunne bekymre deg mere om henne, du må vekk! Jeg har — du vil naturligvis ikke forstå meg — fortalt Pjeruskin at du også har gjort noe for tyskerne — jeg vet, kanskje det ikke er sant engang, men du har aldri skjelt på tyskerne og du tok kvinnen i forsvar. Ta alle smykkene mine, forstår du? Altså Pjeruskin har telefonert med Emil og sagt ham alt — det er helt forferdelig, jeg tror de vil ombringe deg eller bringe deg levende til Russland! Barna er hos meg, de spør etter deg, men de har det utmerket. Som dyr oppfører de seg, sovjetfolkene! Jeg får ikke lov til å gå ut, tenk deg det!

Men, ikke sant, jeg kunne jo senere komme til Paris eller til amerikanerne. Kanskje de andre sovjetfolkene er bedre, de største pøblene var alltid i NKVD. Ikke engang tannbørste har jeg. Er du frisk? Du må ikke drikke for meget, det skader deg. Vi møtes i Paris, vil du? Du vet jo, i hotellet hvor vi bodde dengang. Barna ber — —»

annen «konsulent», vanligvis en lektor, vil komme med en «innstilling» som består av rene vræl: «Men dette er da ikke litteratur! Den er lettest!»

Da den amerikanske forfatter John Steinbeck for noen år siden fikk Nobelprisen vakte dette ren forargelse i norske litterære kretser. Det er for galt, mannen skriver jo u n d e r h o l d e n d e! Folk vil gjerne lese ham! Nei, nei, det er ikke litteratur. Å lese en litterær roman skal være tungt, hårdt arbeide. Man skal vri seg i stolen av kvalme og anstrengelse.

Personlig synes jeg dette var en av de mest vellykkede prisutdelinger på aldri så lenge, og jeg tilstår gjerne at Steinbecks «The grapes of wrath» har en hedersplass i min bokhylle og at jeg mere enn gjerne skal bytte den samlede norske etterkrigslitteratur mot denne ene romanen. Av andre Steinbeck-bøker inneholder min hylle både «Cannery Row», «Tortilla flat», «The pearl» og «Wayward bus», og jeg har hat glede av dem alle. Jeg skal i taushet forbigå en bok som burde ha vært uskrevet, den danner unektelig en skjønnhetsfleck på bildet. Nå er jeg i den heldige situasjon at jeg kan lese bøkene på originalsproget. Selv i den beste oversettelse går som regel adskillig tapt. Engelsk inneholder ikke alene mange uoversettelige ord, men

også begreper som overhodet ikke har noe tilsvarende på norsk. Men når det klages over dårlige oversettelser så vil jeg si at man får nøyaktig det man fortjener. Det finnes vel intet yrke i Norge som er så elendig betalt som bokoversetterens. At slikt kan forekomme i velferdsstaten! En steinpokker ville øyeblikkelig true med streik hvis man bød ham en lignende betaling.

I og for seg er det intet merkelig i at oversettelseslitteraturen har en så stor plass på bokhandlerdiskene. Det er en naturlig følge av den vanvittige forlagspolitikk overfor norsk litteratur. Men litt av den samme tendens går igjen også når det gjelder oversatte bøker. Man er for glad i tunge, «vanskelige» bøker, igjen et utslag av angsten for anmelderhydraen.

La oss f. eks. se på fransk litteratur. Her finner vi igjen den samme skjodesynd som ødelegger fransk dramatik. Forleden leste jeg — nesten mot min vilje — en fransk roman. Sujettet var godt nok, og det hele var bygget over en aldeles ypperlig intrige. Alikevel var boken nærmest uleselig. Og hvorfor? Jo, fordi forfatteren på død og liv skulle skrive «godt». Når han kom til et punkt som

Landssvikdebatten i Stortinget

Forts. fra side 5

Det har ofte vært hevdet — også her i dag — at rettsoppgjøret burde vært mer avgrenset og påtaleunntalelse brukt i større utstrekning. Men etter mitt syn kan man ikke med noen rett kritisere de myndigheter som praktiserte lovene, og de domstolene som dømte etter dem. De utførte alle sammen bare den plikt som Stortinget påla dem. Det virket helt meningsforvirrende når man av og til fra visse hold så rettet angrep mot enkelte embets- eller tjenestemenn i politiet, påtalemyndigheten eller domstoler forat rettsoppgjøret ble for omfattende. Skal noen kritiseres her, er det ingen annen adresse enn Stortinget. Det er i og for seg rimelig at det spørsmål ble stilt om vi gav oppgjøret et for vidt omfang, og om vi gikk for langt når vi rammet så mange små landssvikere. Jeg for min del mener ikke

krevert enkelhet og konsentrasjon så falt han i stedet for fristelsen til å være «dyp» og åndrik. Han klarte nesten mesterlig å ødelegge enhver glede romanen kunne ha gitt en. Tilbake var bare motvilje og ergrelse.

Men over igjen til våre hjemlige marker. Også skikkelige underholdningslitteratur er det smått med. Eller kanskje man regner d'herrer sabotørers erindringer om brann, drap og mord til denne genre? Isåfall en meget mislykket spekulasjon, for ikke rettere enn vi kan se vrimler idag litteraturens fallittutsalg med erindringer av bjørnejegeren Max Manus, «Kjakan» Sønstby eller hva nå disse kanuttene heter. Merkelig at ikke ukebladet «Vi menn», som i hvert nummer fråtser i de samme forstemmende redselsskildringer, forlengst er gått konkurs. Det er vel forøvrig et av de velkjente krampaktige fluktforsøk fra fortiden vi her er vitne til. Men er det virkelig nødvendig at redaktøren i en så overveldende grad bøyer kne for tidens nye guder? Fortsetter det slik må «Vi Menn» snart døpes om til «Om forladelse».

I vårt land, hvor idag de fleste kunstarter er statsdirigert eller om man vil parti-dirigert, har litteraturen hatt en enestående fri stilling. Men hvor har ikke forleggerne misbrukt sin maktposisjon. Nå er det for sent å legge kursen om. Snart gidder ingen engang gjøre forsøk på å lese bøker. Så får vi det aller siste «bokskred» og «mammutsalg». Men en virkelig konkursrealisasjon neste gang.

Som man reder ligger man.

Hors de Combat.

det. For meg står det slik at rettsfølelsen i størstedelen av vårt folk var bak oppgjøret i den form og det omfang det fikk. Jeg tror det var riktig handling at vi ikke var lemfeldige og ikke vek tilbake for de praktiske vanskeligheter, slik at en enda større del av NS-medlemmene hadde gått fri. Å ha valgt en mer moderat linje her kunne — etter min mening — ha fått alvorlige følger, ikke minst for NS-folkene selv. Hadde ikke rettsapparatet grepet inn, ville nok andre krefter i samfunnet ha gjort det, og på en måte som nok ville ha blitt atskillig ugunstigere for de NS-folkene det her gjaldt.

Om det er slik som det er påstått, at det finnes enkelte svarte flekker i landssvikoppgjøret, vil jeg for min del si at den etter min mening avgjort svarteste av dem refererer seg til de mange og heftige angrep på rettsoppgjørets legale grunnlag, og på de personer som i stillingsmedfør var beskjefteget med oppgjøret, og beskyldningene dels for at de under krigen ikke var bedre enn mange av dem som ble dømt for landssvik, dels for at de under rettsoppgjøret har brukt ulovlige metoder. Angrepene her ble ført fram i bøker, brosjyrer, aviser og stensilerde skrifter i store mengder. Det forekom også produksjon av falske dokumenter for å skandalisere enkelte embetsmenn. Av det omfattende angrepsmateriale er det ikke blitt stort igjen. Enkelte av angriperne ble som kjent trukket for retten og fikk sin velfortjente dom.

RETTSOPPGJØRET STARTET MED LOVBRUDD, DERFOR MÅTTE MAN FORTSETTE MED LOVBRUDD

Lars Amandus Aasgard, (KFP), Rogaland, medlem av justiskomiteens mindretall, uttalte blandt annet:

— På den andre sida er det, som eg før har nemnt, lett å forstå bakgrunnen for at oppgjøret vart hardt. Men eg meiner likevel at det som i dag stikk mest i augo — det som i innstillinga er uttrykt med «etterpåklokskap» — når det gjeld oppgjøret, er den ofte strenge handsaminga som dei små og passive NS-medlemer fekk, og det at den passive medlemskap vart stempla som landssvik. Det vart nemnt av formannen i justisnemnda i debatten her i dag, og også sitert frå «FOLK OG LAND», at det ikkje var noko som heitte passiv medlemskap. Det vil jo koma alt an på korleis ein vurderer det.

Det viste seg også at synet

på opplegget for dette oppgjøret nokså tidleg tok til å endra seg. Eg skal ikkje site- ra alt som er sagt i justisnemnda si innstilling under kap. II, 1, om det synet som nemnda gav uttrykk for i innst. O. I for 1947, men eg vil berre få lov til å sitera litt av det. Først kjem eit direkte sitat frå innst. O. I for 1947:

«Og når nemnda ser på saka no — med den røynsle og etterpåklokskap som tida har gjeve — er ho kome til den meining at det hadde vore likså greidt for ettertida og for rettsoppgjøret i dag um straffe- og ansvarsparagrafa- ne frå 15. desember 1944 hadde vore uskriverne».

Så står det om dette:

«Komiteen kritiserte også erstatningsreglene i landssvikanordningen og fremholdt at reglen om erstatningsansvar bryt med elles gjeldende norsk rett og med prinsippet um likskap for lovene». — Flertallet i komiteen fant likevel å måtte godta den omhandlede bestemmelse fordi den hadde vært lagt til grunn for rettsoppgjøret da, og derfor også burde gjelde for den gjenstående del av oppgjøret».

Det var heller ikkje alltid lett for dei som fekk økonomisk bot og inndragning, å finna at det var rett. Dei visste at det i den flokken som gjekk med flagg og sløyfe 17. mai 1945, og som offisielt hadde stått på rette sida, var folk som i einskilde høve hadde ei mykje frynsete nasjonal holdning, m. a. i økonomiske saker.

Representanten Aasgard fortsatte:

No må det vera klårt at medlemskap i NS og tilslutta organisasjonar, der medlemskapen var frivillig, i dei aller fleste høve ikkje kan sjåast på som anna enn forkastelig. Men derfrå og til landssvik synes meg å vera eit stykke veg. Det kan elles vera ein stor skilnad på medlemskap og medlemskap, skilnad på bakgrunn, skilnad på aktiv og passiv.

Dette at landssvikoppgjøret slo for vidt og tok med for mange, er ikkje nytt. Det vart hevda i 1947, 1948 og 1951, og eg skal få lov å visa til min partikollega Svarstads syn på det i 1948. Han meinte at det var lagt for breid an og at folkemeininga hadde skifta. Og i 1951 heldt han fram at det ville ha vore rett om ein frå først av hadde trekt opp ei snevrare ramme om oppgjøret. Vi hadde gått til rettsoppgjøret i ei kjenslerus. Dersom ein no skar over tvert i rettsoppgjøret for å få ro, gjorde ein den same feilen opp att. Dette ville ikkje svara til rettskjensla i

folket. Svarstad vona at slutten på rettsoppgjøret måtte få eit sterkt forsonande innslag.

Vår parlamentariske fører, Bondevik, tala i 1951 om dette. Hr. Bondevik heldt fram at samfunnet ikkje hadde greidd å få storparten av landssvikarane til fullt ut å forstå at dei hadde gjort noko gale. Difor hadde landssvikoppgjøret vorte eit vonbrot. Det var eit stort misgrep at så mange kom med i oppgjøret.

Og til slutt: Representanten Bunkholdt sa i 1951 at det kunne med atskillig grunn spørjast korleis enkle og ålmenne menneske skulle kunna innsjå det «straffbare» i medlemskap i NS, når dei fire dissenterande høgsterettsdomarane i Haaland-saka var av den meining at slikt medlemskap ikkje var straffbart. Ut frå ei rettspolitisk oppfatning kunne ein seia seg lei for at ein ikkje — på same måte som når det galt tyskararbeidarane — gav opp å straffa alle dei passive NS-medlemer.

Ordføraren for saka nemnde at dette med lover med tilbakeverkande kraft stod seg for både norsk og internasjonal rett. Det har eg aldri tvilt på. Men på den andre sida har eg meint at lova med tilbakeverkande kraft måtte verka sterkt formildande i det tilfellet.

LØBERG!

Visste heller ikke Løberg at det var riktig når ordføreren i saken — Edvard Hambro fastslo at okkupasjonsmakten «har både rett og plikt til å opprettholde lov og orden i landet, og har den fullmakt som dertil er nødvendig»?

Hva hadde Løberg gjort da tyskerne tok ham? Skal Løberg resten av livet leve av sitt sinne fra okkupasjonstiden, som ikke var krig.

I den stundom svevende deklamasjon som ble servert i lsv.-debatten i Stortinget 24. april 1964, som skulle behandle ankemålene mot det såkalte rettsoppgjør, savnet

man en påvisning av okkupasjonens kjernepunkt som er landkriksreglementets art. 43 til Haagkonvensjonen og inntatt i Norsk Lovtidende for 1910. Landkriksreglementet (og i motsetning til den svevende og ikke lovskrevne «Folkets rettsbevissthet») er dermed norsk rettskilde, forpliktende som enhver annen norsk lov som er laget på lovlig måte.

Lkr. § 43 lyder: «Når den lovmessige magt faktisk er gått over til okkupanten, skal denne ta enhver forholdsregel, som beror på ham, for saavidt mulig at gjenoprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv; okkupanten skal herunder respektere de love som gjelder i landet, medmindre det foreligger absolutte hindringer derfor». — Heri ligger at hele den lovmessige makt, så lenge okkupasjonen er effektiv over det besatte område, er gått over fra den fortrenge (her rømte) statsmyndighet (Kongen) til okkupanten. (Se f. eks. Hedem I, s. 22—23).

Sverre Offenberg Løberg (A), Telemark sa med stor patos blandt annet:

Hvis man kommer i den situasjon igjen at det blir spørsmål om det norske folks forsvarsvilje, må dette landssvikoppgjøret ha lært oss såpass mye at vi vet hvilken holdning vi må kunne forlange at folk skal innta.

Jeg er glad for at formannen i justiskomiteen i dag — jeg tror det var med motvilje han gjorde det — siterte hva «FOLK OG LAND» har skrevet om forholdet mellom passive og ikke passive medlemmer av Nasjonal Samling. Jeg vil si at medlemskap i Nasjonal Samling av fullt bevisste voksne mennesker var svikt og svik. De godtok dermed forsøkene på en nyordning i vårt land, og de visste hva de gjorde. Alt snakk om at Norge ikke var i krig, slik som mange søker å fremstille det, er helt uriktig. Det er slått fast gang på gang: Norge var i krig og kjempet sin kamp mens landets regjering var i et annet land. Det kan det ikke være noen tvil om.

Når det gjelder «FOLK OG LAND», har jeg lyst til å si at det har vært en gjennomgående taktikk fra mange siden 1945 at de har søkt å gjøre andres forbrytelser og forseelser så små som mulig for derved å gjøre sine egne små eller større forgåelser mindre og sin samvittighet nærmest hvit som snø. Det er ikke noe nytt i dette landssvikoppgjøret. Jeg tror at selv om Stortinget nå avslutter debatten om lands-

Forts. side 8

Striden om Hoggan —

Forts. fra side 1

de «gode» tyskere, nemlig tilhengerne av En Verden, være brutt. Bare slik er det hysteri som utgivelsen av disse bøker utløste forklarlig.

Da bøkene imidlertid ikke lot seg fortie, grep man til de gamle prøvede midler med nedvurdering og baktaelse. De tyske «hoffhistorikere», hvis oppgave det hittil har vært, å undermure «vitenskapelig» den allierte krigspropagandas teser (Roosevelt! Stalin! Churchill!), slo alarm. Først prøvet de å fralegge historikerne enhver vitenskapelig rang og å stemple dem som «nazistiske pamfletister», noe som imidlertid måtte mislykkes. Diskusjonen i fagkretser lot seg ikke mere hindre og trengte tilslutt frem til en interessert offentlighet. Det «offisielle historiebilde» begynte å vakle og dermed fikk bøkene politisk betydning av første orden.

Det som nu fulgte kaster ikke noe pent lys over det unge tyske demokrati. Kulturministeren for de tyske land forbød benyttelsen av bøkene ved historieundervisningen i skolene, store biblioteker låner dem bare i begrenset utstrekning ut til unge mennesker, kjente historikere ilte til for å avfeie de nye teser som falsknerier og legender, andre vek ikke tilbake fra personlige injurier, studenterrepresentasjonen ved noen universiteter distanserte seg uten å være kallet til det.

Det vesttyske parlament befaattet seg med Hoggans bok og innenriksministeren betegnet den som «Groben Unfug», efter at han forgjeves hadde forsøkt å foreta seg noe rettslig mot verket og dets forfatter, som planla en foredragsreise gjennom Vesttyskland. Istedenfor alvorlig å ta seg av boken, krevet det sosialdemokratiske parti, som ellers spiller rollen som vokter over friheten og forfatningen, utvisning av den amerikanske gjest.

Men fremdeles garanterer grunnloven, forfatningen, frihet til meningsytring og for den vitenskapelige forskning. Det som ikke var mulig på juridisk vei, skulle oppnås på annen måte. Efter trykk ovenfra oppsa utleierne av saler og foredragsrum de allerede undertegnede leieavtaler. Ingen av de «offisielle» historikere våget å stille seg til diskusjon tiltross for de store ord på forhånd i fjernsyn.

Men ikke alle lot seg stille under press. Det fantes også i Vesttyskland tilstrekkelig mange frihetssinnede mennesker, slik at arrangementet overalt kunne gjennomføres. I den gamle universitetsby Heidelberg måtte man flytte over til et skib.

Historisk interesserte folk i Østerrike måtte riktignok gi avkall på foredrag. For Østerrike har i sin fredsavtale forpliktet seg til ikke å tillate noen fiendtlig virksomhet mot de forente nasjoner. Den østerrikske innenriksminister så i Hoggans foredragsreise nazistisk propaganda mot de allierte (Roosevelt! Stalin!) og utstedte taleforbud.

I Willy Brandts «fri» Berlin ble for kort tid siden flere studenter dømt fordi de hadde våget å trekke det offisielle historiebilde i tvil og dermed å ha fornærmet okkupasjonsmaktene og å ha forbrutt seg mot tanken om folkeforståelse!

Men diskusjonen lar seg ikke lenger undertrykke. — Denne beretning skal slutte med en setning som David L. Hoggan har innledet sin bok med:

«Det tjener på ingen måte folkeforståelsen når man på papiret fortsetter krigen efter at kanonene har innstillet ilden. Det ligger langt mere i alle folks interesse å få vite det som faktisk hendte i fortiden. Bare ut fra en saklig stillingtagen til fortiden kan til syvende og sist en klok og meningsfylt fremtidsplanlegging vokse frem. Hva nytte skulle det også ligge i å tilsløre den nåværende menneskehets historie med løgner og legender! H.d.

Hess —

Forts. fra side 5

noe av de andre land, og Sovjet medregnet, ville ha opptrådt så umenneskelig når det dreier seg om en fange som efter en menneskealders fengselsopphold forlengst er helt knekket. Og det kan også være grunn til å spørre om ikke en slik behandling av knekkede mennesker er en «forbrytelse mot menneskeligheten».

FORLOVELSESRING-SPECIALEN

tillbyr moderne, garantert 14 karat stemplet håndarbeidede ringer fra kr. 95,— pr. par. Sender pr. postoppkrav porto-fritt over hele landet. Dessuten + 50% rabatt på grunnprisen.

SKRIV EFTER RINGMAL!
Ringene blir sendt straks jeg får bestillingen.

Gullsmedmester

Thorvald A. Olsen

Skottegaten 20 v/ Metodistkirken.

Bergen

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

HÅRDT SLAG FOR FEST-GLADE STRANGER

Krustsjov har sagt nei takk til en lunsj som Oslo kommune hadde planlagt til diktatorens ære. Isteden vil det bli gitt en lunsj i den russiske ambassade. Forhåpentlig blir Stranger innbudt dit, så han ikke går glipp av denne enestående anledning til å feste — og da til og med ikke på skattyternes regning, slik han pleier.

*

DET ULYKKSALIGE USA

Det USA som ikke bare har okkupert Norge, men som også har hele Europas skjebne i sin hånd vandrer som en søvngjenger videre på den infantile og ansvarsløse vei. Ifølge en melding i londonavisen «The Daily Mail» har utenriksdepartementet i USA «64 risikotilfeller» blant sine høyere embetsmenn, derav ikke mindre enn 45 homoseksuelle, mens de øvrige 19 hørte til gruppene åndelig unormale, alkoholikere, underlagere o.l. Det er den stedfortredende sikkerhetsassistent i budsjettutvalget, Reymond Laugel som slår dette fast. Det blir videre kritisert at det i utenriksstjernen er ansatt folk uten nødvendig fagkunnskap. Således har lederen av Laoskontoret aldri vært i Laos, lederen av kontoret for Filipinene aldri på Filipinene, lederen av Indiakontoret aldri i India og lederen av Hellaskontoret aldri i Hellas. «Intet under at politikken vår hele verden over er i virvar», skal i henhold til samme avis representanten John Rooney lakonisk ha bemerket til dette. Og hva skal så vi si og gjøre? Det samme som de Gaulle kanskje?

*

DEN EVINDELIGE BORMANN

De jødiske hetsere graver som bekjent med passende mellomrum opp igjen Hitlers kansellisjef Bormann. Snart lar de ham opptre i Nord-Afrika, snart i Latin-Amerika og snart som munk i Italia. Nylig ble han som kjent fremført på scenen igjen, men forestillingen er alt over for denne gang, for nå beretter den kommunistiske ukeavis «Zemdeltske Noviny» i Prag at begravelsesmannen Jaroslav Dedic har bekreftet overfor avisen at han selv begravet Bormann i 1945.

*

KOSTBARE FLY

Det er en kostbar politikk det okkuperte Vesttyskland er nødt til å føre. I fire påfølgende dager har nå tre militærfly styrtet og bortsett

fra ett tilfelle omkom flyverne. Maskinene var av den beryktede typen «Starfighter» som USA påtvinger sine vasaller. Spesielt ilde må det være for tyskerne, som selv var ledende på området flybygging og fremdeles har fagfolk til å fortsette tradisjonen. Isteden må disse arbeide for fremmede makter. Det er en tysk flykonstruktør som har bygget Egypts nye jettjagere og det er den kjente tyske flykonstruktør dr. Kurt Tank som har konstruert overlydsflyene for det indiske flyvåpen. Flyet er av typen «Marut». Dr. Tank var som kjent konstruktør av de berømte tyske jagere FW 190.

*

ISRAEL SPIONERER

En av de ting — ved siden av voldelig bortførelse av folk fra andre staters territorium — som staten Israel har gjort seg berømt med, er spionasje. Skjønt guderne må vite hva denne vesle orientalske staten har å spionere på. Otto Jolik ble for en tid siden dømt i Basel for å ha spionert for Israel til to måneders fengsel (!) og har nå fått sin anke forkastet. Sammen med ham ble, også for israelsk agentvirksomhet, dømt sveitserne Wilhelm Naef og Johan Neeser i Zürich.

Landssvikdebatten

Forts. fra side 7

svikoppjøret, vil en del folk fortsatt søke å holde liv i den.

Det er mulig at man kunne ha latt noen gå fri i landssvikoppjøret. Det har vært hevdet før. Men da burde andre ha vært straffet strengere. Og jeg tror ikke at noen har rett til fra denne tallerstol å snakke om tilgivelse. På hvis vegne søker man å tilgi? Jeg måtte personlig følge krigens gang utenfor landet, men ikke i frihet, og jeg hadde som tillitsmann for de norske konsentrasjonsleirfanger på mange steder — uten at jeg skal komme nærmere inn på det — anledning til å se og høre hva som der foregikk. Men det synes meg som om en såkalt indre hard kjerne i en del av folket her hjemme ennå ikke har lært noe — ikke engang i skyggen av Eichmann-prosessen, ikke engang i skyggen av Auschwitzoppjøret, som ennå ikke er ferdig — om forhold som de som kom hjem fra konsentrasjonsleirene, kunne fortelle om og om igjen om, uten å bli trodd av mange, mens andre benekter den ganske enkle, klare sannhet.

Forts.

LØNNSOM SOSIALISME

Det er tydeligvis ikke bare i Norge det er lønnsomt å være sosialist. Efter at det nylig ble kjent i Wien at den sosialistiske justisminister hadde kjøpt seg et pent lite tidligere fyrstebiskopelig slott ved Leibnitz i Steiermark, får man nå vite at den sosialistiske innenriksminister Franz Olah har kjøpt seg et bitte lite hus i Dornbach for den nette sum av 1 million schilling.

Daglig friske blomster

Blomsterforretning

SYNNØVELIE

Kranser til alle priser

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

ANNELISE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 43 33

Forbundets kontor

holdes stengt mandage og lørdage. Ekspedisjonstid tirsdag — onsdag — torsdag og fredag fra kl. 10 til 15

Sekretæren kan bare påregnes truffet efter forutgående avtale. Telefon: 377696. Postgiro 150 28.

Postadresse: Postboks 3214 - Sagene 4 — Postgiro 150 28

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4

Telefon 37 76 96

Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet efter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 36,— pr. år, kr. 18,—

pr. halvår i Skandinavia. Ut-

20,— pr. halvår. — I nøy-

tralt omslag innenlands:

Kr. 46,— pr. år, kr. 23,—

pr. halvår.

Løssalg kr. 1,00.

Bruk postgironr. 16 450.

Utgever A/S Folk og Land